

El museo contemporáneo en España. Ciempozuelos (Madrid): Agencia Española de Cooperación Internacional. Ministerio de Asuntos Exteriores, 2013. Cuadernos Hispanoamericanos, 759. Pàgs. 7-75. [17 x 24].

El dossier està format per cinc articles redactats per especialistes en la matèria que tracten sobre la situació dels museus d'art contemporani. Tot i que la majoria són reflexions generals, el primer de Javier ARNALDO analitza el taller d'idees que s'ha creat al Museo de Arte Reina Sofia de Madrid. El projecte de museu d'art contemporani va sorgir a partir dels anys 30 (del s. XX), sent el pioner el Museum of Modern Art (Nova York, 1939), que en un primer moment se centrava en l'art jove de principis del s. XX. S'ha anat revisant la temàtica d'aquest tipus de museus i esmenta l'origen del Reina Sofia el 1988 i la seva evolució contrastant-la amb la d'altres centres.

Joan A. LLINARES es refereix a la manera com es porta a terme la gestió dels museus a finals del s. XX i el paper de la nova museologia que busca no solament que el museu sigui un lloc per conservar les peces. Els canvis graduals han fet incorporar un nou model de gestió, amb tota una normativa estatal i procedent de l'ICOM que ha servit per evitar els conflictes entre els interessos personals dels gestors i els de la institució.

Javier MADERUELO tracta sobre els museus d'art contemporani a Espanya i la seva expansió durant els darrers 20 anys, cosa que ha portat a que moltes comunitats autònomes creessin el seu propi museu. Analitza els precedents actuals i l'origen de la institució museística durant el període de la Il·lustració. Destaca la pressió dels "mercats" sobre les línies expositives i els temes d'investigació museogràfica, que també influeixen als museus, en l'adquisició d'obres per a la seva pròpia col·lecció i en les programacions, ja que la tendència econòmica és la que predomina per damunt dels criteris historiogràfics i el valor estètic de les obres.

María BOLAÑOS comenta un experiment museogràfic portat a terme per Bojmans van Beuningen al dissenyar una exposició sense relat programat de les obres. Així com es refereix als canvis i el gran nombre de museus que s'ha creat durant els darrers temps, que mantenen un discurs intel·lectual que no equival al que es desenvolupa en la història de l'art actual, ja que l'últim àmbit s'ha renovat i ha permeabilitzat noves propostes que no es troben a les sales dels museus. Només les exposicions temporals inclouen aspectes experimentals. Per tant, caldria reinterpretar les obres que hi ha custodiades a molts museus i reinsertar-les en un discurs menys essencialista, més ampli i contextualitzat.

Finalment Nuria ENGUITA observa la relació del museu i la ciutat a partir del període democràtic, en el qual es crearen molts museus a la Península, potser de temàtica semblant. Amb la crisi es va afavorir el projecte de museu com a institució-espectacle per poder obtenir-ne diners. Per a l'autora la finalitat bàsica del museu

consisteix en mostrar les experiències i energies col·lectives, i construir una base de sociabilitat, juntament amb convertir-lo en un lloc d'experimentació estètica, que tingui en compte el ciutadà. L'autora esmenta la Fundació Tàpies (Barcelona), com a institució exemple de pràctiques artístiques complexes situades al marge de la història de l'art, i la contrasta amb l'IVAM (València) al qual considera una eina del govern autonòmic per implantar una política cultural relacionada amb l'art modern, entre d'altres.

Com ja s'ha indicat, es tracta d'un seguit de reflexions sobre els museus d'art contemporani, la seva funció, el seu contingut, les línies de les exposicions i el tipus d'obra que mostren. Tot i la voluntat de millorar aquestes institucions, els autors inclouen una crítica al sistema, a la economia i als projectes socio-culturals des de la seva perspectiva personal i la seva trajectòria professional. Es tracta d'un conjunt d'articles destinats a tots els públics, més que d'una recopilació de treballs de recerca per a l'especialista en la matèria.

IHE

(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

El dossier se halla formado por cinco artículos redactados por especialistas en la materia que tratan sobre la situación de los museos de arte contemporáneo. La mayoría son reflexiones generales, el primero de Javier ARNALDO analiza el taller de ideas que se ha creado en el Museo de Arte Reina Sofía de Madrid. El proyecto de museo de arte contemporáneo surgió a partir de los años 30 (del s. XX), siendo el pionero el Museum of Modern Art (Nueva York, 1939), que en un primer momento se centraba en el arte joven de principios del s. XX. Se ha ido revisando la temática de este tipo de museos y menciona el origen del Reina Sofía en 1988 y su evolución, contrastándola con la de otros centros.

Joan A. LLINARES se refiere a la manera como se lleva a cabo la gestión de los museos a finales del s. XX y el papel de la nueva museología, que busca no sólo que el museo sea un lugar para la conservación de las piezas. Los cambios graduales han hecho incorporar un nuevo modelo de gestión, con toda una normativa estatal y procedente del ICOM, que ha servido para evitar los conflictos entre los intereses personales de los gestores y los de la institución.

Javier MADERUELO trata sobre los museos de arte contemporáneo en España y su expansión durante los últimos veinte años, cosa que ha llevado a que muchas comunidades autónomas crearan su propio museo. Analiza los precedentes actuales y el origen de la institución museística durante el periodo de la Ilustración. Destaca la presión de los "mercados" sobre las líneas expositivas y los temas de investigación

museográfica, que también influyen en los museos, en la adquisición de obras para su propia colección y en las programaciones, ya que la tendencia económica es la que prevalece por encima de los criterios historiográficos y el valor estético de las obras.

María BOLAÑOS comenta un experimento museográfico llevado a cabo por Bojmans van Beuningen al diseñar una exposición sin relato programado de las obras. Así como se refiere a los cambios y el gran número de museos que se han creado durante las últimas décadas, con un discurso intelectual que no equivale al que se desarrolla en la historia del arte actual, ya que el último se ha renovado recientemente y ha permeabilizado nuevas propuestas que ya no se encuentran en las salas de los museos. Solo las exposiciones temporales incluyen aspectos experimentales. Por lo tanto, sería preciso reinterpretar las obras que hay custodiadas en muchos museos y reinsertarlas en un discurso menos esencialista, más amplio y contextualizado.

Finalmente Nuria ENGUITA observa la relación del museo y la ciudad a partir del periodo democrático, en el cual se crearon muchos museos en la Península, tal vez de temática parecida. Con la crisis se favoreció el proyecto de museo como institución-espectáculo para poder obtener dinero. Para la autora la finalidad básica del museo consiste en mostrar las experiencias y energías colectivas, y construir una base de sociabilidad, aunque también debe ser un lugar de experimentación estética, en el cual se tenga en cuenta al ciudadano. La autora se refiere a la Fundació Tàpies (Barcelona) como una institución ejemplo de prácticas artísticas complejas situadas al margen de la historia del arte, la cual contrasta con el IVAM (Valencia) que se ha convertido en una herramienta del gobierno autonómico para implantar una política cultural relacionada con el arte moderno, entre otras.

Como ya se ha indicado, se trata de una serie de reflexiones sobre los museos de arte contemporáneo, su función, su contenido, las líneas de exposiciones seguidas y el tipo de obra que muestran. A pesar de la voluntad de mejorar estas instituciones, los autores incluyen una crítica al sistema, a la economía y a los proyectos socio-culturales desde su perspectiva personal y su trayectoria profesional. Se trata de un conjunto de artículos destinados a todos los públicos, más que una recopilación de trabajos de investigación para el especialista.

IHE
(Secretaria de la revista)